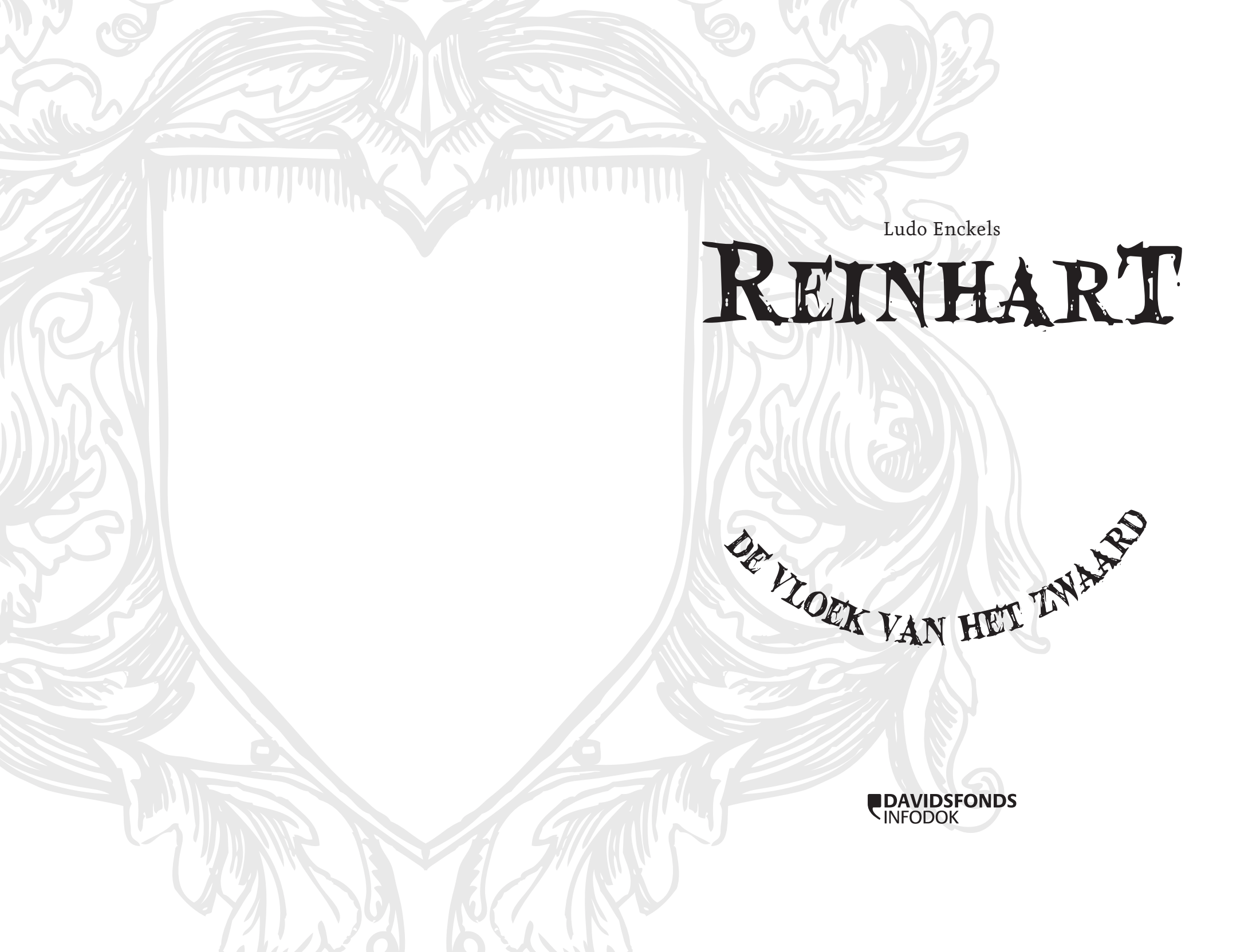

Ludo Enckels

REINHART

DE VLOEK VAN HET ZWAARD

 DAVIDSFONDS
INFODOK

REINER REINHART

Burchtheer Reiner loopt samen met pater Thomas naar het familiekerkhof. De pater haast zich om het houten hekje open te maken. Bij belangrijke gebeurtenissen worden de voorvaderen herdacht. In de vruchtbare aarde van Groenenk liggen generaties burchtheren begraven, wachtend op het ogenblik van de wederopstanding. Sommige zerken zijn scheefgezakt door het gewicht van de tijd. Reiner Reinhart kijkt langs de zware muur omhoog naar het gekleurde vensterraam van de kapel.

De nabestaanden bidden en vasten voor het zielenheil van hun overleden familieleden. Vandaag heeft Reiner Reinhart een bijzondere reden om de roemrijke namen van de heren van Groenenk te reciteren. Zijn vrouw Clothilde is zwanger. Een nieuwe heer van Groenenk komt eraan, tenminste als het een jongen is.

Ze knielen bij het oudste graf, de rustplaats van Walbert Reinhart, zoon van Willem Reinhart. Deze Frankische krijger was als tweede zoon een edelman zonder bezit. Hij had niets anders dan zijn paard en wapenuitrusting, maar in zijn aderen stroomde het bloed van een Reinhart, pure rode moed.

Walbert sloot zich aan bij het leger van Arnulf van Korinthe en vocht tegen een grote krijgsmacht van Noormannen. De slag vond plaats aan de Dijle in Leuven in 891. Walbert muntte uit in deze bloedige strijd en doodde niet minder dan 28 Noormannen. Als dank schonk Arnulf hem het leen Groenenk. En sinds die dag heerst het geslacht Reinhart over het uitgestrekte gebied, in het zuiden moerassig en in het noorden begrensd door een niet zo hoge, maar steile bergwand. In het midden van het domein bevinden zich de vruchtbare akkers rond de burcht, die door de eeuwen heen werd uitgebreid en versterkt.

De heren van Groenenk wisten hun leen te vrijwaren van plunderingen en brachten het tot bloei. Het is deze erfenis die Reiner nu eert in zijn voorvaderen. De jaren hebben hem wijs en sluw gemaakt. Reiner ziet meer adelig goed beheer dan in wilde toernooien en dwaze conflicten. Hij is een man die de godsvrede eert. De litanie

Enckels, Ludo
Reinhart. De vloek van het zwaard

© 2014, Ludo Enckels en Davidsfonds Uitgeverij nv
Blijde Inkomststraat 79, 3000 Leuven
www.davidsfonds.be
www.facebook.com/davidsfondsuitgeverij
www.twitter.com/davidsfonds
Vormgeving cover: Davidsfonds Uitgeverij
Omslagfoto: © Shutterstock (bewerking)
Vormgeving binnenwerk: Peer De Maeyer

D/2014/2952/13
ISBN 978-90-5908-564-0
NUR: 284
Trefwoorden: ridders, avontuur, spanning, liefde

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

eindigt bij de vader van Reiner zelf, die al te jong zijn afspraak met het einde had. De burchtheer haalt diep adem en hoopt op een zoon, een zoon die hij wijsheid en rechtvaardigheid wil bijbrengen. Hij wil dat hij leert lezen en schrijven, dat hij studeert. Reiner rekent op de geleerde pater Thomas om zijn zoon de nodige kennis bij te brengen. De nieuwe burchtheer moet het geslacht Reinhart verheffen en op zijn beurt trouwen met een adellijke dame en Groenenk uitbreiden. Een edelman moet zijn plaats in de maatschappij die God voor hem heeft voorbestemd, waarmaken.

‘Wat een prachtige voorjaarsdag, Thomas’, zegt Reiner.

De pater snuift diep en kijkt naar de helder blauwe lucht waarin wollige wolkjes zeilen.

‘Ik ruik de bloesems in de lucht, heer. Het wordt vast een gul jaar.’

DE GEBOORTE VAN WOLFRAM

Wolfram Reinhart wordt geboren op 25 juli van het jaar des Heren 1129. Een kind van de zomer. De zon staat hoog aan de hemel, het is heet. Maar in de kamer waar zijn moeder bevalt is het koel. De dikke muren van het slot houden de genadeloze zon buiten. Een dun doek van het fijnste laken werd voor het open raam gebonden om de muggen te weren. Een roze licht verspreidt zich door de gekleurde doek. Naast het bed branden enkele kaarsen, gekneet uit wilde bijenwas.

Reiner Reinhart loopt onrustig op de gang heen en weer, aan de andere kant van de dikke eiken deur. Daarbinnen schreeuwt zijn vrouw met tussenpozen. In de stilte tussen de weeën is de sussende stem van de vroedvrouw te horen.

De slotheer ijsbeert door de schemerige gang waar nauwelijks de warmte van de zomer doordringt. Zijn eerste kind! Hij verlangt naar een zoon, een stevige, dappere en verstandige zoon die het leen op zijn beurt zou kunnen besturen.

Boordevol wriemelende zenuwen loopt hij naar de grote kamer op het oosten, boven de kapel. Daar wordt in een zware eikenhouten kist het kostbare document bewaard dat het zegel van de koning draagt. Op perkament wordt in sierlijke letters het recht van de familie Reinhart bevestigd. In diezelfde kist zitten het emailen kofertje vol goudstukken, de vele perkamenten vol berekeningen en de handelsovereenkomsten. Hier maakt Reiner zijn berekeningen en plannen om de oogst van zijn leen in rijkdom om te zetten. Als hij binnenkomt maakt zijn rentmeester een buiging, om zich daarna weer over het perkament te krommen.

Reiner laat een kruik wijn brengen. Terwijl hij op de drank wacht, kijkt hij uit het venster. Beneden strekt zich de weelde van Groenenk uit, de akkers, de boomgaarden en de tuinen, de weiden waar koeien en paarden grazen. Een meisje vertrekt met een kudde geiten naar de bossen in het noorden waar ook halfwilde varkens rondscharrelen. De dieren houden de nabijgelegen bossen schoon zodat de houtvesters in de winter makkelijk kunnen zien welke bomen

gekapt dienen te worden. Op de rivier draait een traag rad dat de molen aandrijft. Verder weg ligt het dorp met zijn lemen huisjes en houten stallingen rond het kleine kerkje. Vanuit de verte klinkt vaag het geroep van de horigen door tot in de kamer van de burcht.

‘Uw drank, heer.’

Reiner draait zich om en stuurt de knecht met een flauw gebaar de kamer uit. Na een diepe buiging haast de man zich naar buiten. Het gebeurt niet vaak dat de burchtheer zich een kruik wijn laat brengen. Maar de spanning is hem te veel. Hij loopt nog een keer de gang op en hoort zijn vrouw gillen. Wat duurt het lang.

Hij pakt de eenvoudige zilveren beker en laat het rode vocht uit de kruik stromen, een kleur die bij deze prachtige dag past. Met zijn hand wrijft hij over het wollen tapijt dat de ruwe wand siert. Het voelt zo zacht en is vol zachte kleuren. Toch vertellen de zachte kleuren een vreselijk verhaal: soldaten die de heilige stad Jeruzalem bestormen, het doel van de oorlog die kruistocht heet.

Er is veel gevochten, al te veel, mijmert Reiner.

Hij loopt weer naar het venster en ziet hoe mooi de wereld zou kunnen zijn, hoe rijk het land als het niet steeds weer door baldadige en kortzichtige edelen en hebzuchtige horden overhoop zou worden gegoooid. In stilte hoopt Reiner dat de wet van God, zoals Jezus ze aan de mensen meedeelde, de wereld mocht veroveren en dat er vrede mocht heersen en mededogen.

Op tafel ligt het kostbare boek met zijn nog kostbaarder inhoud. Een kunstwerk, geduldig letter voor letter neergeschreven in een benedictijnenklooster. Het heeft hem flink wat zilveren ponden gekost.

De wijn is zo koel als de kelder, een beetje zurig.

Opeens wordt de deur opengegoooid. Zijn zus komt opgewonden de kamer binnen. Reiner draait zich bruusk om. Een beetje wijn klotst over de rand van zijn beker.

‘Reiner, je zoon is geboren.’

‘Een zoon...’ Het komt als een zucht over zijn lippen.

Hij knielt op het vloerkleed en dankt de Heer. Dan haast hij zich naar zijn vrouw en zijn kind.

DE JONGE WOLFRAM

Er zoemt een mug, vlak bij zijn oor. Dat ongedierte heb je op warme dagen meer dan genoeg op Groenenk. In de nabijgelegen moerassen wemelt het van die vervelende insecten, en de slome slotgracht die door de rivier wordt gevoed is al niet veel beter.

Wolfram wacht tot de mug op zijn wang neerstrijkt. Hij laat haar even zitten. Dan mept hij haar plat. De pets komt behoorlijk hard aan, maar dat deert Wolfram niet. Hij heeft de mug gedood. Gerustgesteld valt hij in slaap.

Bij het eerste licht is hij klaarwakker. Hij ligt in de meest knusse kamer van de vrouwenvertrekken. Daar had hij gisteravond een lekker plekje gevonden.

Even later is de meid in de weer met de dekens en strozakken van het grote bed. Wolfram schenkt geen aandacht aan haar. Hij heeft het kleine harnas aangetrokken dat zijn oom Raymond speciaal voor zijn neefje liet maken.

‘Geef u over’, roept hij. De houten pop blijft onwillig staan.

‘Geen genade.’ De kleine ridder valt zijn vijand aan. Met zijn houten zwaard geeft hij zijn tegenstander een vreselijke aframmeling. De met touw vastgeknoopte armen bungelen wild in het rond.

Wolfram springt op en neer op de strozakken en belaagt zijn vijand met heftige uitvallen, terwijl de meid angstvallig bij de deur postvat. Dan valt hij onder het geweld van zijn machtige tegenstander.

‘De dappere ridder stort zwaargewond neer’, kreunt hij, ‘maar met een laatste krachtinspanning stoot hij zijn zwaard in de borst van de zwarte duivel.’

Hij springt plotseling op en slaat met volle kracht toe. De pop wankelt en valt tegen de ruwe muur.

Wolfram knielt en steunt op zijn zwaard.

‘Bloed stroomt uit vele wonden, maar het recht heeft gezegevierd.’

Hij laat zich op de vloer vallen.

De deur gaat open en zijn moeder Clothilde komt de kamer binnen.

‘Wat doe je toch, jongen?’

‘Ik ga sterven moeder. Huil niet, het was een eerlijke strijd.’

Haar heldere lach klatert door de kamer.

‘Vooruit, het is tijd voor de mis.’

‘Vaarwel moeder, zorg goed voor mijn zusje.’

Wolfram sluit zijn ogen. Hij blijft doodstil liggen. Die vervelende mis iedere morgen is toch zo saai, maar zijn vader staat erop dat hij gaat.

‘Vooruit, je bent al laat.’

Boos gooit de dappere ridder zijn uitrusting op de vloer.

‘Snel schildknaap, poets mijn harnas. Het moet schitteren als de zon’, roept hij tegen de meid.

‘Vlug nu’, spoort zijn moeder hem aan.

Ze lopen samen naar de kapel via de stenen trap tussen de logge muren van enorm dikke steenblokken. Het schemert er, want er is alleen een smal gebogen venster aan de bovenkant van de trap, maar ze kennen iedere eigenaardigheid van de glad gelopen treden.

Zijn vader zit geknield op de harde bank. Hij kijkt niet op.

Pater Thomas wacht geduldig voor het altaar. Hij staat onbeweeglijk in zijn bruine pij. Zijn kaalgeschoren knikker boven de rand stug haar glimt roodachtig in het licht dat door het enige brandglas naar binnen valt. Het is een klein raam, maar de voorstelling van Sint-Michiel die de draak doodt, is indrukwekkend door de ochtendzon die zijn licht door het gekleurde glas werpt. Het glas is een Italiaans kunstwerk dat Reiner van een rondtrekkende handelaar kocht. Hij heeft het gat in de muur op maat laten kappen en sinds die dag gloeit St. Michiel op iedere zonnige morgen.

Het gekleurde licht speelt een spelletje in de schemerige kapel. Zijn zusje Sarah kijkt om en Wolfram steekt zijn tong uit. Ze trekt een boos gezicht en zijn moeder sist in zijn oor en geeft hem een duwtje.

Wolfram kent de Latijnse tekst uit zijn hoofd.

Zoals altijd komt hij na een poosje onder de indruk van de bezwerende zinnen, het identieke ritueel, het wonder wanneer Christus nederdaalt in wijn en brood, het mysterie, het moment van heiligheid.

Maar evengoed overvalt hem een plotselinge vrolijkheid wanneer Pater Thomas de laatste bevrijdende Latijnse woorden uitspreekt en

hij naar de eetzaal kan rennen. Zijn maag ligt als een klein kwaad-aardig dier in hem te knagen.

Een kom glimmende zwarte bosbessen siert de tafel. Er ligt een flink stuk kaas. Wolfram lepelst zijn pap, geplette granen gekookt in melk, gezoet met honing. Tussendoor snoept hij van de bessen.

Zijn vader zit in gedachten verzonken aan het hoofd van de tafel. Hij eet een stuk brood met wat kaas, neemt af en toe bedachtzaam een slok van zijn beker karnemelk. Vorige week heeft hij een nieuw boek op de kop kunnen tikken. Boeken zijn vreselijk duur en moeilijk te verkrijgen. Het duurt een eeuwigheid om een boek te kopiëren. Sinds hij dit boek heeft, is het alsof zijn gedachten tussen het perkament zijn gekropen.

‘Kan ik vandaag met Rudolf mee?’ vraagt Wolfram.

Het lijkt alsof zijn vader van ergens ver weg terugkomt. Hij kijkt zijn zoon streng aan, dan verzacht zijn blik.

‘Als hij deze middag vertrekt, mag je mee. Maar eerst heb je les.’

‘Heb je nog aan het graan gedacht?’ Wolframs praktische moeder moet zijn vader wel vaker aan zijn plichten herinneren.

Hij knikt.

‘De vracht vertrekt vandaag.’

Het is een goed jaar. De meeste jaren zijn goed op Groenenk. Er is altijd voldoende water voor de gewassen. Alleen een vreselijke storm kan hun oogst bedreigen. Maar Reiner is een vooruitziende man. Hij weet precies hoeveel voorraad ze moeten aanleggen om een moeilijk jaar door te komen.

‘Weer Latijn?’ klaagt Wolfram.

Pater Thomas kijkt zijn enige leerling streng aan. Hij zet zijn vingertoppen tegen elkaar.

‘Latijn is de sleutel tot een enorme hoeveelheid kennis, Wolfram. Alle geleerde teksten zijn in het Latijn geschreven.’

Het enige boek in het lokaal is de Bijbel. Pater Thomas heeft het boek eigenhandig gekopieerd naar het voorbeeld van het prachtige manuscript dat Reiner in de grote kamer bewaard.

‘Maar je zegt toch altijd dat de Bijbel een antwoord geeft op alle

vragen en de Bijbel hebben we al helemaal gelezen', houdt de jonge Wolfram koppig vol.

Hij ziet dat pater Thomas weifelt. Wel vaker drijft de opstandige jongen de geleerde pater in het nauw.

'De Bijbel is het boek dat ons leven zin geeft, Wolfram.' Hij aarzelt, er is zo gauw een woord te veel gezegd. 'Het verklaart waarom wij bestaan en hoe wij moeten leven, maar er zijn vele kleine dingen in het bestaan die niet in de Bijbel worden beschreven.' Er verschijnt een pijnlijke verticale rimpel tussen zijn wenkbrauwen.

'Neem nu het boek van je vader over de geneeskrachtige eigenschappen van planten.' Hij haalt opgelucht adem. Dit is veilig terrein.

Sinds een paar maanden werkt de pater aan een kopie van het boek. Het is een fascinerend werk, vertaald uit het Arabisch. Door de vele afbeeldingen is het zeer moeilijk te kopiëren. Het is wonderlijk hoeveel geheime eigenschappen er in de planten huizen, hoe ze buiten voedsel ook krachtige medicijnen zijn. Het boek heeft hem een dieper inzicht gegeven in het goddelijke geheel van het bestaan, de eenheid van het goddelijke wezen dat in alles doordringt.

'Wanneer zal ik het eindelijk kunnen lezen?'

'Binnen een paar maanden zal het klaar zijn.'

'Is het waar dat het werd vertaald uit het Arabisch?'

'Ja, dat klopt. Het komt helemaal vanuit Spanje.'

'Zijn de mohammedanen dan slimmer dan wij?' Opnieuw drijft de sluwe Wolfram zijn leermeester in het nauw. De mohammedanen zijn de aartsvijanden van de christenen. Ze hebben zelfs het Heilig Graf onteert.

De goedmoedige pater zucht. Soms verlangt hij naar het eenvoudige geloof van de boer die nooit heeft gelezen, die geen Latijn kent, die nooit hoogdravende theologische discussies heeft moeten voeren. Hij heeft zoveel gehoord, zoveel nagedacht dat zijn schrandere geest soms aan het dwalen en twijfelen slaat.

'Wij kennen de oorsprong van deze teksten niet Wolfram. Misschien hebben de mohammedanen op hun beurt dit boek uit het Grieks vertaald.'

Er gaan zoveel geruchten over de schat aan documenten, over gigantische bibliotheken in de oudheid, over ketterse theorieën en

duivelse kennis die regelrecht indruist tegen de leer van de kerk.

Pater Thomas voelt zich vaak genoeg innerlijk verscheurd tussen de dogma's van de kerk en de drang van zijn nieuwsgierige geest die wil onderzoeken en weten, die wil doordringen in de geheimen van het bestaan.

Maar na hem in het nauw te hebben gedreven, verlost Wolfram hem uit zijn benarde situatie.

'Spanje, waar ligt dat eigenlijk?'

'Ha!' Hij steekt een vinger in de lucht.

'Dat doet me eraan denken. Samen met het nieuwe boek kocht je vader een perkament, een kaart van de wereld. Hij vond het wel goed dat ik je die liet zien.'

Op het gelooide en glad geschuurde stuk lamsleer staat een cirkel getekend. Aan de rand van de cirkel kruipen gedrochtelijke beesten met enorme muilen en in het midden van de kaart glimt een grillig patroon van blauw waarin enkele even grillige stukjes zwart drijven.

'Wat is dat?' Wolfram wijst op het blauw.

'Dat is de Middellandse Zee.'

Wolfram heeft wel vaker over de Middellandse Zee gehoord.

'Kijk hier ligt Spanje en dit is de Franse kust.'

'Waar wonen wij?'

'Hier ongeveer', wijst pater Thomas op de kaart.

'En de markt van Vruelink?'

De pater moet lachen om zoveel onwetendheid.

Op deze kaart ligt de markt van Vruelink zowat tegen ons eigen leen aan.

'Kijk van hier naar daar is een afstand waarover je heel wat dagen zou moeten reizen, zelfs al had je een snel paard.'

'De wereld is enorm groot.'

'Oh, ja.'

'Waar wonen de mohammedanen?'

'Aan de andere kant van de Middellandse Zee, en hier ligt Palestina en deze punt is Jeruzalem, het centrum van de wereld.'

De vinger van pater Thomas reist traag omhoog.

'Hier ligt het Byzantijnse rijk. Dit is Constantinopel.'